
NOVI MUZEJI U 2016. / NOVI STALNI POSTAVI U 2016. / INICIJATIVE

IVONA MARIĆ □ Zagreb

IM 48, 2017.
IZ MUZEJSKE TEORIJE I PRAKSE
MUSEUM THEORY AND PRACTICE

MUZEJ APOKSIOMENA,
MALI LOŠINJ

Protekla, 2016. godina bila je godina u kojoj se slavni i bezvremenski Apoksiomen napokon “skrasio” u svome suvremeno uređenom muzeju, u kojoj je kuća jedne poznate zagrebačke obitelji otvorila svoja vrata javnosti, a prvi put u Hrvatskoj otvoren je i jedan muzej posvećen pobjedi antifašizma. Financijskim sredstavima iz fondova

EU-a ostvareni su neki vrlo vrijedni i atraktivni projekti – u jednome je riječ o izgradnji novog objekta, dok su ostali obuhvatili obnovu već postojećih kulturno-povijesnih objekata.

Neki su muzeji tek osnovani, neki već postojeći proširili su svoje postave (ili franšize), a čak su dva muzeja u

KUĆA ŠENOVA,
ZAGREB

vlasništvu vjerskih zajednica omogućila javnosti uvid u svoju bogatu sakralnu baštinu.

Kronološki pregled svih tih događanja, kao i još poneke zanimljive priče iz svijeta hrvatskih muzeja i kulturne baštine donosimo u nastavku.

Novi muzeji u 2016. godini

Muzejska je scena 2016. obogaćena jednim iznimno atraktivnim muzejom – riječ je o dugo očekivanom **Muzeju Apoksiomena** u Malom Lošinj, koji je svečano otvoren 30. travnja. Riječ je o jedinstvenome muzeju čiji je jedini izložak brončani kip Apoksiomena, jedan od najvažnijih arheoloških nalaza u Hrvatskoj.

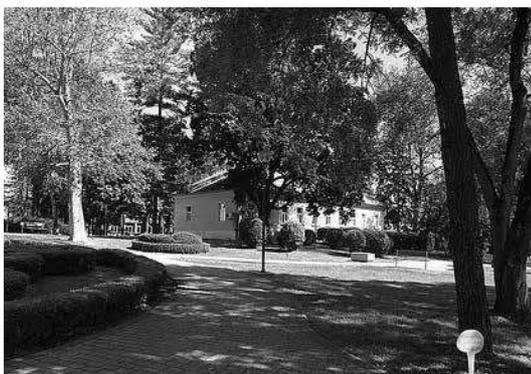
Apoksiomen (grč. *apoxyomenos* – strugač) je pronađen 1996., kad ga je između otočića Vele Orjule i otoka Lošinja otkrio belgijski ronilac, a izronjen je 1999. Nakon arheoloških istraživanja lokaliteta i višegodišnjih konzervatorsko-restauratorskih radova na skulpturi, obavljenih u Radionici za metal Hrvatskoga restauratorskog zavoda, utvrđeno je da je riječ o grčkom originalu izrađenome u 2. ili 1. st. pr. Krista. U usporedbi s ostalim skulpturama tog tipa, lošinjski se Apoksiomen odlikuje visokim stupnjem očuvanosti.

Apoksiomen je 2006. prvi put izložen u Arheološkome muzeju u Zagrebu, nakon čega su uslijedila izlaganja u drugim muzejima u Hrvatskoj i diljem svijeta. Deset godina poslije Apoksiomen se "skrasio" u svome suvremeno dizajniranom muzeju smještenome u palači Kvarner u

Malom Lošinj, a zajednički su osnivači Muzeja Republika Hrvatska i Grad Mali Lošinj.

Koncepciju stalnog postava osmislila je Iskra Karniš Vidović iz Hrvatskoga restauratorskog zavoda. Autori projekta su Saša Randić i Idis Turato, koji je ujedno odgovoran i za koncepciju interijera te za odabir suradnika za interijer. Arhitekti Rendić i Turato projektirali su Muzej kao "kuću u kući" na način da je unutar zidova Palače Kvarner umetnuta čelična konstrukcija (arhitekton) koja ima niz soba i prolaza. Autori soba su različiti suradnici,

MUZEJ IVANIĆ-GRADA

a svaka od njih razvija neku od priča vezanih za podrijetlo i nalazak kipa, za otkrića tijekom njegove stručne obrade i restauracije, a prikazane su i priče o svjetskoj slavi kipa i njegovim mnogobrojnim izlaganjima.

U prizemlju Muzeja prva je u slijedu *Plava soba*, koja monokromatikom podsjeća na podmorje, a služi kao multifunkcionalni atrij. *Eskalatorom* posjetitelji dolaze do *Crne sobe*, u kojoj je postavljena izložba o otkriću Apoksiomena, tijek arheoloških istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih postupaka. *Šarena soba* u potpunosti je obložena tapiserijom čiji izvezeni ornamenti prikazuju morske alge, a u njoj se održavaju projekcije filmova. *Crveni prolaz* vodi do *Žute sobe*, u kojoj su izloženi novinski izresci s tekstovima o Apoksiomenu. *Prolaz maslina* donosi priču o organskome materijalu pronađenome u šupljaj unutrašnjosti Apoksiomena, koji je smješten u *Bijeloj sobi*. Posljednja u nizu je *Kaleidoskop soba*, u kojoj se u stropnim zrcalima reflektiraju i lome pogledi na lošinjsku luku.

Muzej Apoksiomena već je kandidiran za neke poznate nagrade europske arhitekture, a svakako valja reći da je njegovo otvorenje odredilo daljnji turistički razvoj otoka Malog Lošinja pod sloganom *Otok vitalnosti*. Posjet Muzeju organizira se u grupama s ograničenim brojem posjetitelja te je potrebno unaprijed rezervirati termin.

Osnivačkom skupštinom Udruge *Svi naši Šenoae*, održanom 13. svibnja, pravno počinje rad muzeja nazvanog **Kuća Šenoa** (otvorena 13. svibnja 2016.) u Zagrebu, u ulici Ive Mallina 27. Kuća Šenoa ostavština je četiriju naraštaja obitelji Šenoa, koji su u Zagrebu živjeli 182 godine, od 1829., kada mladi slastičar Alojz Šenoa dolazi

na dvor biskupa Alagovića, pa do posljednjeg člana, Zdenka Šenoae, koji je preminuo 2005.

Samo građevinsko zdanje upisano je na Listu zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara (Z-730) i potječe iz 1929., što znači da slavni August Šenoa, koji je umro 1881. nije živio u toj kući. Zbirka Šenoa također je registrirana na Listi zaštićenih pokretnih kulturnih dobara pod brojem Z-4742. Trenutačno je neregistrirana ostavština Augusta Šenoae i njegove obitelji, koja je u vlasništvu Jasmine Reis, autorice projekta i voditeljice Kuće Šenoae, ujedno nasljednice obitelji.

Ostavština je popisana unutar dvadesetak godina, a taj je posao započeo Zdenko Šenoa, po struci povjesničar umjetnosti. Kuća Šenoa upisana je u Očevidnik muzeja pri Ministarstvu kulture RH i otvorena je za posjetitelje, koji na dvama katovima mogu razgledati bogatu ostavštinu što je čine namještaj, biblioteka, osobni dokumenti, rukopisi i albumi s fotografijama. Istaknimo i predmete vezane za umjetničko djelovanje slikara Branka Šenoae. Prema preporuci Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH, Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport grada Zagreba, Matice hrvatske i Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu, šport i tehničku kulturu Zagrebačke županije, poseban dio projekta, s naglaskom na prikaz života Augusta Šenoae, autora romana *Zlatarovo zlato*, namijenjen je učenicima osnovnih i srednjih škola.

Izložbom *Od Tvrđe do Grada – Ivanić u 19. stoljeću* dana 7. lipnja 2016. otvoren je **Muzej Ivanić-Grada**. Osnivač Muzeja je Ivanić-Grad, a glavni pokretači ideje o osnivanju muzeja jesu Udruga građana Prijatelji baštine – *Amici hereditatis* Ivanić-Grad. Muzej je upisan u Očevidnik muzeja Ministarstva kulture kao institucija koja se sastoji od Gradskog muzeja Ivanić-Grad, sa sjedištem u Ivanić-Gradu, i Muzeja naftnog rudarstva "Petica", čije je sjedište u Graberju Ivaničkom. Privremena je ravnateljica Muzeja Vida Pust Škrkulja, koja je, zajedno s muzejskom savjetnicom Vladimirom Pavić, radila na muzeološkoj koncepciji.

Otvorenjem Muzeja Ivanić-Grada i postavljanjem izložbe *Od Tvrđe do Grada – Ivanić u 19. stoljeću* obilježen je Dan Ivanić-Grada, odnosno 145. godišnjica otkako je car Franjo Josip I. dana 8. lipnja 1891. potpisao proglas kojim je ukinuta Varaždinska krajina, a područje njezinih

pukovnija pripojeno građanskoj Hrvatskoj i stavljeno pod vlast hrvatskog bana. Tog je dana carevom odlukom Ivanić-Grad stekao status i naslov grada.

Galerijski se prostor Muzeja trenutno nalazi u zgradi stare Gradske škole u gradskom perivoju, izgrađenoj u drugoj polovici 19. st. Međutim, kako tu zgradu dijele Muzej i Obiteljski radio Ivanić-Grad, planirano je da se za potrebe Gradskog muzeja Ivanić-Grad preuredi i prenamijeni kuća Kundek, zaštićeni kulturni objekt za čiju se obnovu u ovom trenutku čeka odobrenje sredstava za izradu projektne dokumentacije.

Planira se i preuređenje objekta naftne industrije INA na lokaciji "Petica" u Ivanićkom Graberju u Muzej naftnog rudarstva. Bio bi to prvi naftni muzej u Hrvatskoj, smješten na lokaciji gdje je 1948. izbušena prva naftna bušotina u jugoistočnoj Europi. Od tada je na području Ivanić-Grada proizvedeno oko 6,5 milijuna tona nafte.

U Palmotičevoj ulici 16 u Zagrebu, u prostorima Židovske općine Zagreb, 4. rujna obilježen je Europski dan židovske kulture i baštine otvorenjem **Židovskog muzeja**. Tim je muzejskim postavom Židovska općina Zagreb, osnovana 1806., omogućila široj javnosti razgledavanje najvrednijih sakralnih predmeta iz židovske liturgije kao što su knjige *Tore* i njihova bogata oprema: navlake (*meil*), štitovi *Tore* (*tas*), kazala za čitanje (*jad*), krune (*keter*) i *rimonimi*, parovi metalnih natikača u obliku nara. Nadalje, tu su obredni predmeti za *šabat*, *kiduš čaše* za blagoslov vina uoči *šabata*, svijećnjaci, pladnjevi, filigranske mirisnice, predmeti vezani za obred obrezivanja – svileni jastučić izvezen zlatovezom, srebrna plitica za odlaganje obrednog noža, čak i srebrna posudica-spre-

mnik za antiseptički prah iz 1856. Izloženi su i bračni ugovori, pogrebna oprema, a Muzej ima i multimedijске sadržaje uz pomoć kojih se može saznati više o prisutnosti i iznimnom doprinosu Židova kulturi i gospodarstvu Zagreba.

Predmete za postav odabrala je kustosica Zbirke judaice Židovske općine Zagreb profesorica Mira Wolf, a za izvedbu izložbenog prostora zaslužan je arhitekt Mario Beusan. Kako je istaknula Mira Wolf, *svaki od izloženih predmeta ima svoju priču*, a simbolizira život židovske obitelji iz koje potječe i u kojoj je služio za prakticiranja vjerskoga i tradicionalnog obiteljskog života. Nakon sramotnog razdoblja zatiranja židovske prisutnosti na ovim prostorima ti su predmeti, iako sačuvani, bili otuđeni i trebalo ih je ponovo prikupiti. Taj je proces trajao desetljećima i konačno je rezultirao drugim takvim muzejom u Hrvatskoj, nakon Židovskog muzeja otvorenoga u sinagogi u Dubrovniku. I zagrebački bi Židovski muzej trebao biti trajno premješten na lokaciju nekadašnje sinagoge u Praškoj ulici, srušene za vladavine NDH. Na tom se mjestu planira urediti budući Židovski centar, a otvorenje Muzeja prvi je korak na tom putu.

Novcem iz fondova EU-a, 2016. uspješno je priveden kraju i projekt uređenja muzejskog kompleksa **Studio Galerije Antuna Augustinčića u Klanjcu** koja djeluje u sklopu krovne ustanove Muzeja Hrvatskog zagorja. Ukupna je vrijednost projekta 21,7 milijuna kuna, od čega je 93,5% pokriveno bespovratnim sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj. Nakon radova izgradnje i opremanja, koji su trajali točno dvije godine od potpisivanja ugovora, Studio je svečano otvoren 29. rujna 2016.

Na projektu Studija Galerije Antuna Augustinčića radili su muzejska savjetnica Goranka Horjan te viši kustosi Božidar Pejčković i Davorin Vujčić, u suradnji s Gradom Klanjcem, gradonačelnikom Zlatkom Brlekom i županom Krapinsko-zagorske županije Željkom Kolarom te Kulturnim centrom Klanjec. U izradi projektne dokumentacije sudjelovala je Zagorska razvojna agencija d.o.o., a tehnički projekt nove zgrade izradio je arhitektonski studio *AG Matas* iz Zagreba. Projekt je u veljači 2014. prijavljen na javni poziv u sklopu Operativnog programa *Regionalna konkurentnost 2007. – 2013.*, za *Shemu do-djele bespovratnih sredstava za poslovnu infrastrukturu*.

Ideja o izgradnji nove čuvaonice Galerije u projektu je povezana s nekim ciljevima, od kojih je glavni *uspostava Studija Galerije Antuna Augustinčića u funkciji stvaranja javne održive turističke infrastrukture*, a kao specifični ciljevi na mrežnim su stranicama GAA navedeni *uspostava novih kulturno-turističkih sadržaja u području, jačanje kapaciteta postojećih zaposlenika i otvaranje novih radnih mjesta te diseminacija znanja i edukacija, s posebnim naglaskom na programe namijenjene osobama s invaliditetom*.

Zahvaljujući kvalitetno izrađenoj prijavi i odabiru primjerenog natječaja, na mjestu stare zgrade, otkupljene 2012. za 600 000 kuna, izgrađen je novi višenamjenski objekt koji obuhvaća zatvoreni i otvoreni muzejski depo, restauratorsku, stolarsku i fotografsku radionicu, prostor za povremene izložbe, digitalni katalog i arhiv te multi-medijisku polivalentnu dvoranu. Usporedno s izgradnjom provodila se i restauracija fundusa koju je vodio restaurator Radivoj Jovičić.

Sljedeći od dva muzeja u vlasništvu vjerske zajednice koji je 2016. otvorio svoja vrata posjetiteljima jest **Dijecezanjski muzej Požeške biskupije** (otvoren 1. listopada 2016.). Stalni postav Muzeja svečano je otvoren 1. listopada, sedamnaest godina nakon njegova utemeljenja. Muzej je smješten u novouređenoj zgradi na trgu, u neposrednoj blizini katedrale sv. Terezije Avilske.

U postavu Muzeja izloženo je oko 200 predmeta sakralne zbirke, što uključuje liturgijsko ruho, slike vjerske tematike, kipove, liturgijske predmete od metala (kaleže, pokaznice, relikvijare, svijećnjake, raspela, procesijske križeve, kadionice i dr.) nastale od 15. st. do danas. Riječ je o predmetima prikupljenima iz župa svih deset dekanata Požeške biskupije, utemeljene 1997. U postavu je i oko 200 slika i skulptura čak šezdesetak umjetnika. Djela su antologijskog značenja i dio su zbirke hrvatske moderne i suvremene umjetnosti, koja je prikupljena poklonima, donacijama umjetnika i doniranjem privatne zbirke msgr. dr. Antuna Škvorčevića. Osim te dvije zbirke izložene u stalnom postavu, Dijecezanjski muzej posjeduje i grafičku zbirku, zbirku plakata te etnografsku zbirku, koju je prikupio Mirko Roginić, dugogodišnji župnik u Velikoj, gdje bi zbirka trebala biti uskoro i postavljena.

Autor idejnog projekta uređenja interijera Muzeja te

DIJECEZANJSKI MUZEJ POŽEŠKE BISKUPIJE

muzeološke koncepcije i oblikovanja trajnog postava bio je Mario Beusan, dipl. ing. arh. Stručnu obradu i izbor izložaka obavile su Mirjana Repanić Braun (sakralna umjetnost od 17. do 19. st.), Arijana Koprčina (liturgijski predmeti od metala), Jelena Ivoš (liturgijsko ruho), Nikolina Mandić (liturgijske knjige) i Ivanka Reberski (zbirka moderne i suvremene umjetnosti).

U obnovljenom prostoru kojim se koristi Udruga antifašističkih boraca i antifašista Šibenika u Ulici fra Nikole Ružića 1 u Šibeniku otvoren je 5. studenog **Muzej pobjede i oslobođenja Dalmacije u Drugom svjetskom ratu**. Otvorenje Muzeja bio je vrhunac programa obilježavanja 72. godišnjice oslobođenja Šibenika i Dalmacije, koju je 3. studenog 1944. konačno oslobodila Prva dalmatinska partizanska brigada.

Uređenje Muzeja ukupne vrijednosti oko 700 000 kuna počelo je u srpnju 2016., a u financiranju su sudjelovali Udruga – inicijator osnivanja Muzeja, Grad Šibenik, ali i brojni donatori (među kojima, zanimljivo, i Kineska udruga boraca iz Drugoga svjetskog rata). Za vizualni identi-

STUDIO GALERIJE ANTUNA AUGUSTINČIĆA
KLANJEC

MUZEJ CVELFERIJE, DRENOVCI

tet Muzeja pobjede i oslobođenja Dalmacije u Drugome svjetskom ratu zaslužan je Ante Filipović Grčić.

Na dan otvorenja Muzeja u predvorju je bila postavljena izložba *Nositelji partizanske spomenice sa šibenskog područja*. U ostale dvije prostorije posjetitelji mogu vidjeti predmete, povijesnu dokumentaciju, fotografije, filmove i svjedočanstva preživjelih boraca. Početna je točka stalnog postava odluka o operaciji oslobađanja Dalmacije, donesena na otoku Visu, a zabilježeni su partizanski desanti na otoke, oslobađanje Dalmacije od Dubrovnika do Makarske, oslobađanje Splita, Šibenika, Zadra i završna operacija oslobađanja Knina, koja je označila konačnu slobodu Dalmacije.

Zahtjev Općine Drenovci (Vukovarsko-srijemska županija) da se potvrdi postojanje uvjeta za osnivanje **Muzeja Cvelferije** (osnovan 6. srpnja 2016.) u Drenovcima razmotren je na konstituirajućoj sjednici Hrvatskoga muzejskog vijeća održanoj 6. srpnja 2016. Muzej je osnovan i upisan u Očevidnik muzeja pri Ministarstvu kulture RH potkraj godine, no još nije otvoren. Martina Mišetić privremena je ravnateljica Muzeja Cvelferije.

Naselje Drenovci smatra se središtem ili srcem Cvelferije, čiji naziv potječe iz razdoblja Vojne krajine. Nastao je od imena Dvanaeste satnije, čije je sjedište bilo u Drenovcima (njem. *zwölf* – dvanaest).

Napomenimo i to da je u svibnju Muzej bio organizator etnografske izložbe *Baština od poplave do Muzeja Cvelferije*, održane u Domu kulture u Račinovcima uz drugu godišnjicu velike poplave koja je pogodila posavski dio istočne Hrvatske. Na njoj je bio izložen dio predmeta tradicijske baštine spašenih u poplavi 2014., u akciji koju je koordinirao Zavičajni muzej *Stjepan Gruber* iz Župa-

nje. Riječ je o restauriranim predmetima koji se čuvaju u spremištu županijskog muzeja i koji će radi prezentacije biti posuđeni Muzeju Cveferije na pet godina.

Kao početna točka kulturne rute *Putovima Frankopana* 18. studenoga otvoren je **Posjetiteljski centar Kraljevica** (otvoren 18. studenog 2016.). Cilj cjelokupnog projekta kulturne rute jest obnova, povezivanje i promoviranje povijesnih objekata lociranih u manjim mjestima diljem Primorsko-goranske županije koja baštine kulturno nasljeđe obitelji Frankopan. Kulturna ruta *Putovima Frankopana* povezuje 17 kaštela i tri sakralna kompleksa.

Sam Centar smješten je u Novoj Kraljevici, dvorcu obitelji Frankopan, točnije, u njegovoj zapadnoj kuli i susjednoj dvorani. Projekt ukupne vrijednosti 2,6 milijuna kuna financiran je sredstvima EU-a (IPA program jadranske prekogranične suradnje 2007. – 2013.) i Primorsko-goranske županije, u sklopu projekta *HERA – upravljanje održivim turizmom zasnovanim na zajedničkom kulturnom nasljeđu Jadrana*.

Primorsko-goranska županija, u suradnji s jedinicama lokalne samouprave, provodila je istoimeni projekt (*Kulturna ruta "Putovima Frankopana"*) u razdoblju od 2005. do 2008. uređujući i pripremajući dokumentaciju za obnovu frankopanskih kaštela. To su ova zdanja: Kaštel Gradec, Kaštel u Krku i Franjevački samostan na Košljunu, koji čine krčki dio rute; potom ona preko vinodolske općine vodi u Kaštel Grobnik, Kaštel Trsat, Kaštel u Bakru, Stari grad Hreljinu, Stari grad Zrinskih u Kraljevici, Dvorac Novu Kraljevicu, Kaštel Drivenik, Kaštel Grižane, Pavlinski samostan u Crikvenici, Kulu u Bribiru, Kaštel s kulom Kvadrac u Novom Vinodolskom i u Stari grad Ledenice. Naposljetku, na području Gorskoga kotara

ruta zahvaća Dvorac Zrinskih u Čabru, Kaštel Zrinskih u Brodu na Kupi, Dvorac Severin, Dvorac Staru Sušicu i Manastir Gomirje.

Posjetiteljski centar u Kraljevici zamišljen je kao mjesto na kojemu se može upoznati povijest i svi detalji bogate priče o velikaškoj obitelji Frankopan, čiji su članovi obnašali važne društvene i političke dužnosti tijekom stoljeća hrvatske povijesti (od početka 12. do druge polovice 17. st.). U zapadnoj kuli, uz mramorni kamin iz vremena Katarine Zrinske, održavat će se atraktivne kostimirane izvedbe. U susjednoj dvorani postavljena je interaktivna izložba te arhitektonski strukturirana instalacija koja primjenom multimedije interpretira rutu i frankopansku baštinu. U prostoru su također privremeno izloženi predmeti iz ostalih frankopanskih dvoraca. Preuzimanjem aplikacije *Putovima Frankopana*, dostupne na stranici www.frankopani.eu, posjetitelji mogu nastaviti obilazak ostalih objekata na rutu.

Za arhitektonska rješenja bili su zaduženi Penezić i Rogina arhitekti d.o.o., dok koncept stalne izložbe, razvoj sadržaja i interpretacijskih tekstova potpisuju Muze d.o.o. Autori animacije su Ana Hušman i Ivan Marušić Klif, koji je ujedno i autor glazbene instalacije.

I virtualni je svijet u 2016. obogaćen novim muzejom – **Anti-muzejom Vladimira Dodiga Trokuta**, koji je nakon više od 30 godina traženja prostora za svoju zbirku dobio svoj web arhiv na adresi <http://anti-muzej.com> kako bi se ta bogata i nedostupna zbirka prezentirala široj javnosti i stvorili uvjeti za njezino očuvanje. Projekt je, zapravo, diplomski rad Sanje Kuzmanović na Studiju dizajna u Zagrebu (mentor: Ivan Doroghy, sumentori: Darko Schneider i Vladimir Dodig Trokut), a dodijeljeno mu je i priznanje Hrvatskoga dizajnerskog društva u studentskoj selekciji. Zbirka s više od pola milijuna predmeta kategorizirana je u deset sekcija: etnomitologija, dizajn, turizam, svakodnevnica, erotika, industrijska areologija, zagonetni predmet, predmeti prirode, igre i igračke. Unutar svake sekcije prezentirane su fotografije predmeta, pripadajući opis i audiozapis. S obzirom na neadekvatan smještaj fizičke zbirke, na taj će način predmeti koje je umjetnik prikupljao više desetljeća biti digitalno dostupni i očuvani.

**MUZEJ POBJEDE I OSLOBOĐENJA
DALMACIJE U DRUGOM SVJETSKOM RATU,
ŠIBENIK**

Pregled novih stalnih postava u 2016. godini

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka nastavio je proširivati povijesni dio svoga stalnog postava, a u 2016. to je učinio segmentom pod nazivom *Od narodnih vladara do Marije Terezije*, koji je za javnost otvoren 28. siječnja.

Tim je proširenjem predstavljen dolazak Hrvata, razdoblje bizantske i mletačke uprave, hrvatski vladari (od kojih su najznačajniji knezovi Krčki – Frankopani), Hrvatsko-Ugarsko Kraljevstvo i vladavina Habsburgovaca do Marije Terezije. Muzeološki koncept ostvaren je u četiri prostorije na drugom katu Guvernerove palače prezentacijom muzejskih sadržaja unutar ovih tema: starohrvatska groblja, srednjovjekovni gradovi i njihovi gospodari, srednjovjekovno oružje te kulturna ostavština (pismo, umjetnost, vjera i način života).

Taj novootvoreni dio postava, koji vremenski obuhvaća razdoblje od sredine 8. do početka 18. st. (odnosno od predromanike do kasnog baroka), zajedno s prvim dijelom postava *Tragovi vremena*, otvorenim 2014., u

kojemu su predstavljena arheološki najranija razdoblja povijesti Primorsko-goranske županije, čini cjelinu *Zavičajni memento*. Kako je kazala jedna od autorica postava Margita Cvijetinović Starac, to je *podsjetnik na zavičaj* nastao s ciljem da informira posjetitelje, ali i da ih uputi na mjesta na kojima će segmente tog nasljeđa moći vidjeti *in situ*. Postav je obogaćen multimedijom te je atraktivan i prilagođen podučavanju učeničke populacije zavičajnoj povijesti.

Autorice muzeološke koncepcije su Margita Cvijetinović Starac i Jasna Ujčić Grudenčić, a autorica likovnog postava je Nikolina Jelavić Mitrović.

Godinu dana nakon svog otvorenja **Memorijalni centar Lipa pamti**, jedna od područnih zbirki Pomorskoga i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka, nastavlja aktivnu ulogu u revitalizaciji i predstavljanju etnografske baštine svoga zavičaja. Etnografski postav *Nismo Ćići ni Brkini, mi smo jušto na kunfini (Nismo iz Ćićarije nit iz Brkina već baš na granici)* otvoren je 24. svibnja 2016., a riječ je o etnografskoj građi tzv. Liburnijskog krasa, pro-

stora koji geografski obuhvaća Lipu i susjedna mjesta s hrvatske i slovenske strane granice.

Podsjetimo, Memorijalni muzej *Lipa pamti* posvećen je stradanju stanovnika Lipe 30. travnja 1944., kada je cijelo mjesto, sa svih svojih 269 žitelja, do temelja spaljeno. Godine 1969. u osnovnoj je školi otvoren Spomen muzej Lipa (1969. – 1989.), te etnografska zbirka zapravo potječe iz te iste godine. U etnopostavu, smještenome u suterenu novouređenog Muzeja, prikazani su tradicijski oblici gospodarstva (poljoprivreda, iskorištavanje šuma, stočarstvo) i trgovine na prostorima Krasa, tradicijske vještine i obrti, običaji godišnjega i životnog ciklusa te tradicijska vjerovanja. Osim izložaka, ambijent upotpunjuje i zvučna instalacija koja evocira upotrebu alata. Bjelina prostora etnografskog postava u dramatičnom je kontrastu s "mračnim" dijelom memorijalnog postava na katu.

Otvaranjem etnografskog postava zaokružena je muzeološka koncepcija Memorijalnog centra *Lipa pamti*, koja upućuje na to da je riječ o zavičajnome muzeju – čuvaru

spomena na ključni događaj iz povijesti tog kraja, a ujedno i čuvaru zavičajne tradicijske baštine.

Autorica postava je kustosica i voditeljica Centra Vana Gović, a autori prostornoga i vizualnog oblikovanja su Damir Gamulin i Antun Sevšek.

Jedna inicijativa i jedna franšiza: muzej na horizontu i još jedan na drugom kraju svijeta

Inicijativa Općine Kostrena o osnivanju **Muzeja pomoraca u Kostreni**, koji bi trebao biti smješten u nekadašnjoj školi u Svetoj Barbari, bila je tema sastanka održanoga u srpnju 2016. u Rijeci, u zgradi Primorsko-goranske županije. Na sastanku je predstavljeno idejno rješenje Muzeja koje potpisuje Svjetlana Despot iz riječke tvrtke Data décor i muzeološki koncept što su ga izvele Milvana Arko Pijevac kao voditeljica izrade i muzejska savjetnica te Ines Perović i Ivana Sajko. Muzej pomoraca, koji je Općina Kostrena najavila kao jedan od nekoliko kapitalnih projekata, lokalnoj je javnosti prezentiran u studeno-

**MEMORIJALNI CENTAR "LIPA PAMTI",
ETNOGRAFSKI POSTAV**

me 2016. u crkvi sv. Barbare u Kostreni. Među brojnim govornicima muzeološki su koncept predstavile Katarina Mažuran Jurešić, koordinatorica aktivnosti Radne grupe Muzeja u osnivanju, i Milvana Arko Pijevac. Osim zgrade škole, Muzej bi obuhvaćao i interpretacijske punktove na drugim lokacijama radi ostvarenja koncepta "muzeja bez zidova". Među tim drugim lokacijama kao interpretacijske točke spomenute su uvala Žurkovo, križ na Kuli i Kapetanski put. Sami mještani zamoljeni su da se pridruže prikupljanju građe.

Muzej prekinutih veza ljetos je dobio svoju prvu američku franšizu – Museum of Broken Relationships, smješten na Hollywood Boulevardu u Los Angelesu. Nakon posjeta zagrebačkome muzeju Amerikanac John B. Quinn prepoznao je potencijal i atraktivnost toga netipičnog muzeja čiju građu čine predmeti što ih posjetitelji doniraju muzeju kao svojevrsan čin otpuštanja svojih partnera iz neuspjelih ljubavnih veza. U postavu se izlažu i redovito mijenjaju predmeti kontekstualizirani pričom, a Muzej je jedna od najpoznatijih atrakcija i nezaobilazno mjesto za posjetitelje grada Zagreba. Bez sumnje će i američka verzija privlačiti pozornost i posjetitelje iz cijelog svijeta.

Primljeno: 9. veljače 2017.

IZVORI

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka, URL: <http://ppmhp.hr/stalni-postav/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Vijesti iz svijeta muzeja, MDC, 2. veljače 2016., URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/newsletter/newsletter-2-2-2016/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka, URL: <https://www.facebook.com/ppmhp/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Muzej Apoksiomena

Muzej Apoksiomena: muzejapoksiomena.hr (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

FB Muzej Apoksiomena: [facebook.com/muzejapoksiomena/](https://www.facebook.com/muzejapoksiomena/) (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Vizkultura, URL: <https://vizkultura.hr/muzej-apoksiomena/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Buro247.hr, URL: <http://www.buro247.hr/kultura/ekspert/sve-trebate-znati-o-muzeju-apoksiomena.html> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Kuća Šenoa

Vijesti iz svijeta muzeja, MDC, 13. rujna 2016., URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/newsletter/newsletter-13-9-2016/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Kuća Šenoa, URL: <http://kuca.senoa.eu/naslovna> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

FB Kuća Šenoa, URL: <https://www.facebook.com/Kuca.Senoa/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Studentski.hr, URL: <http://studentski.hr/vijesti/hrvatska/u-kuci-senoa-jos-se-uvijek-osjeca-prisutnost-jednog-od-najvecih-hrvatskih-pisaca> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Hrvatska radio-televizija: <http://magazin.hrt.hr/360751/znate-li-gdje-je-kuca-senoa> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Memorijalni centar *Lipa pamti*

Memorijalni centar *Lipa pamti*, URL: <http://lipapamti.ppmhp.hr/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

FB Memorijalni centar *Lipa pamti*, URL: <https://www.facebook.com/lipapamti/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Vizkultura, URL: <https://vizkultura.hr/memorijalna-zbirka-lipa-pamti/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Muzej Ivanić-Grada

Vijesti iz svijeta muzeja, MDC, 7. lipnja 2016., URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/newsletter/newsletter-7-6-2016/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Hrvatska radio-televizija, URL: <http://vijesti.hrt.hr/250772/osniva-se-muzej-naftnog-rudarstva> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Wikipedia: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Ivani%C4%87-Grad> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Turistička zajednica Grada Ivanić-Grada: <http://www.tzig.hr/muzej-ivanic-grada> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

FB Muzej Ivanić-Grada, URL: <https://www.facebook.com/Muzej-Ivani%C4%87-Grada-521954354677226/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Židovski muzej u Zagrebu

Vijesti iz svijeta muzeja, MDC, 13. rujna 2016., URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/newsletter/newsletter-13-9-2016/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Telegram, URL: <http://www.telegram.hr/kultura/u-zagrebu-je-konacno-otvoren-zidovski-muzej-bili-smo-tamo/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Židovska općina Zagreb, URL: http://www.zoz.hr/home.php?subkat=novosti&content=novosti&arhiva=&id_novost=&year=2011&vrijest=1495&PHPSESSID=f43ea153ac6037b74fcea2de98d2ef15 (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Aljazeera Balkans, URL: <http://balkans.aljazeera.net/vijesti/otvoren-zidovski-muzej-u-zagrebu> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Studio Galerije Antuna Augustinčića

Vijesti iz svijeta muzeja, MDC, 27. rujna 2016., URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/newsletter/newsletter-27-9-2016/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Galerija Antuna Augustinčića: <http://www.gaa.mhz.hr/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Zagorje International, URL: <http://www.zagorje-international.hr/index.php/2016/09/29/u-klanju-ministar-kulture-hasanbegovic-otvorio-studio-galerije-antuna-augustincica/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Portal Krapinsko-zagorske županije, URL: <http://www.kzz.hr/otvoren-studio-augustincic-klanjec> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Portal Grada Klanjca, URL: <http://www.klanjec.hr/eu-projekti/>

MUZEJ POMORACA KOSTRENA

MUZEJ PREKINutih VEZA, LOS ANGELES

studio-galerije-antuna-augustincica/ (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Fototeka MDC-a, URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/zbirke-fondovi/fototeka/studio-galerije-antuna-augustincica/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Dijecezanski muzej Požeške biskupije

Vijesti iz svijeta muzeja, MDC, 11. listopada 2016., URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/newsletter/newsletter-11-10-2016/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Požeška biskupija, URL:

<http://www.pozeska-biskupija.com/index.php/ustanove/dijecezanski-muzej-pozeske-biskupije> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

URL: <http://www.pozeska-biskupija.com/index.php/aktualno/vijesti/129-2016/listopad/4203-otvorenje-dijecezanskog-muzeja-u-pozegi> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Slavonski.hr, URL:

<http://slavonski.hr/poseska-biskupija-pripreme-za-otvorenje-dijecezanskog-muzeja/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

URL: <http://slavonski.hr/dijecezanski-muzej-pozeske-biskupije-svjedok-duhovnog-identiteta-hrvatskog-covjeka-na-ovim-prostorima/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

URL: <http://slavonski.hr/poseska-biskupija-otvoren-dijecezanski-muzej-u-pozegi/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

o34portal.hr:

URL: <http://www.o34portal.hr/clanak.php?id=22527> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

URL: <http://www.o34portal.hr/clanak.php?id=23659&naslov=otvorenje-dijecezanskog-muzeja-u-pozeske-biskupije-1-10-2016-> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

(datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Muzej pobjede i oslobođenja Dalmacije u Drugom svjetskom ratu

Šibenik In, URL: <http://m.sibenik.in/sibenik/sibenski-antifasisti-5-studenog-na-gorici-otvaraju-muzej-pobjede-i-oslobo-enja-dalma>

cije/66918.html (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Lokal.hr, URL: <http://www.lokal.hr/clanak/sibenik-dobio-muzej-pobjede-i-oslobodenja-dalmacije-u-drugom-svjetskom-ratu> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Novi list, URL: <http://www.novolist.hr/Vijesti/Hrvatska/Hrvatska-dobila-Muzej-pobjede-i-oslobodenja-Dalmacije-u-2.-svjetskom-ratu> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Radio Dalmacija, URL: <http://www.radiodalmacija.hr/sibenik-otvara-muzej-pobjede-i-oslobodenja-dalmacije/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Tris.com.hr, URL: <http://tris.com.hr/2016/11/otvoren-antifasisticki-muzej-u-sibeniku/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Posjetiteljski centar Kraljevica

Vijesti iz svijeta muzeja, MDC, 3. siječnja 2017., URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/newsletter/newsletter-03-01-2017/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Kulturna ruta *Putovima Frankopana*, URL: www.frankopani.eu (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

FB Kulturna ruta *Putovima Frankopana*, URL: <https://www.facebook.com/Kulturna-ruta-Putovima-Frankopana-190453908060335/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Glasilo Grada Kraljevice *Frankopan*, br. 41, URL: http://www.kraljevica.hr/media/Frankopan_41.pdf (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Muze d.o.o., URL: <http://www.muze.hr/novost/putovima-frankopana-u-kraljevici-posjetiteljski-centar> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Muzej Cvelferije

Općina Drenovci: <http://opcina-drenovci.hr/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Glas Slavonije: <http://www.glas-slavonije.hr/2961215/Zupanski-Muzej-pomaze-osnivanju-Muzeja-Cvelferije-u-Drenovcima> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Presso32.com: <http://presso32.com/otvorena-izlozba-bastina-od-poplava-do-muzeja-cvelferije/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Anti-muzej Vladimira Dodiga Trokuta

Vijesti iz svijeta muzeja, MDC, 27. rujna 2016., URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/newsletter/newsletter-27-9-2016/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Muzej pomoraca u Kostreni

Vijesti iz svijeta muzeja, MDC, 5. srpnja 2016., URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/newsletter/newsletter-5-7-2016/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Općina Kostrena:

URL: <http://kostrena.hr/muzej-prije-muzeja/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

URL: <http://kostrena.hr/odrzana-prezentacija-muzeja-bez-zidova/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Novi list:

URL: <http://www.novolist.hr/Vijesti/Rijeka/Kako-su-nekad-zivjeli-pomorci-Kostrena-ce-dobiti-suvremeni-pomorski-muzej> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

URL: <http://www.novolist.hr/Vijesti/Rijeka/Jedinstveni-muzej-bez-zidova-Svakoj-kostrenskoj-kuci-pomorstvo-je-dalo-bokunic-svita?articlesrc=related> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

Muzej prekinutih veza

Vijesti iz svijeta muzeja, MDC, 7. lipnja 2016., URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/newsletter/newsletter-7-6-2016/> (datum posljednjeg pristupa: 8. veljače 2017.)

marking Ivanić-Grad Day, or the 145th anniversary of Franz Joseph granting it the status of city on June 8, 1871. The museum is composed of the Ivanić-Grad Municipal Museum, headquartered in Ivanić-Grad and the Petica Petroleum Extraction Museum located in Graberje Ivaničko.

The Jewish Community in Zagreb, founded 210 years ago, opened the display of the Jewish Museum in Zagreb, the second such in Croatia. The opening took place on the European Day of Jewish Culture and Heritage, recalling thus the long-lasting presence of Jews and the richness of their religious tradition in a display that abounds with previous liturgical objects.

The Museums of Hrvatsko Zagorje, one of whose organisational units is the Antun Augustinčić Gallery in Klanjec, managed in two years to carry out the development of the multi-purpose structure the Antun Augustinčić Gallery Studio, one more project financed with non-refundable money provide by the European Regional Development Fund.

The Požega Bishopric, which owns a religious collection and a valuable collection of modern and contemporary art, opened the doors to the Diocesan Museum, founded although it was some seventeen years earlier.

The culmination of the celebrations of the 72nd anniversary of the liberation of Šibenik and Dalmatia was the opening of the Museum of Victory and Liberation of Dalmatia in WWII in Šibenik. This is the first museum in Croatia to be dedicated to the history of anti-fascism. It offers to the view of the visitor objects, historical documentation, photographs, films and the testimony of surviving combatants.

The Routes of the Frankopans Cultural Route in Kraljevica is a project by the Primorsko-goranska County linking 17 castles and three religious complexes of the county. Learning about the history of the Frankopan family and other contents along the route starts with the costumed stage-setting and interactive exhibition with multimedia accompaniment at the newly opened Kraljevica Visitors' Centre. The project has been largely financed with EU funds.

In 2016 the Cvelferija ["Twelfth"] Museum in Drenovci was founded, although it is not yet open from visits. It should present ethnographic objects salvaged from the flood of 2014, currently placed in the Stjepan Gruber Local History Museum in Županja.

The Vladimir Dodig Trokut Anti-Museum can be visited at the URL <http://anti-muzej.com>. Created as a graduation thesis by designer Sanja Kuzmanović, this virtual anti-museum gives the public an insight into this otherwise inaccessible although rich collection of the artist.

The idea of the Kostrena Seafarers Museum was initiated by the Kostrena municipality, and in the meantime a design concept and a museological concept have been presented to the public, the idea being to create a museum without walls, linking together contents at several locations.

At the end we should mention that the well-known Museum of Broken Relationships of Zagreb has got its first American franchise operation, located on Hollywood Boulevard in Los Angeles.

NEW MUSEUMS IN 2016 / NEW PERMANENT DISPLAYS IN 2016 / INITIATIVES

Last year, 2016, was marked by the opening of new museums and permanent displays, as well as with the revival of cultural ventures, some of them with financial support from the EU Funds.

The Maritime and Historical Museum of the Hrvatsko primorje Region in Rijeka in 2016 opened a new permanent display entitled *From the National Rulers to Maria Theresa*, which provides a survey of the history of the Primorsko-goranska County from the arrival of the Croats, the period of Byzantine and Venetian government, the Croatian princes and kings, to the Kingdom of Hungary-Croatia and the rule of the Habsburgs.

At long last, Mali Lošinj saw in 2016 the opening of the Apoxyomenos Museum. The Greek bronze statue of the Apoxyomenos is the museum's only exhibit, approached by an uncommonly designed room that tells along the way of the statue's origins, its discovery on the seabed and its restoration.

A museum dedicated to the famous Šenoa family was opened in Zagreb. The family bequest, comprising furniture, library, personal documents, manuscripts and photograph albums, is kept in the Šenoa House, Particularly prominent among the members of the four generations of the family is August Šenoa, and hence the museum particularly addresses the education of children of school age.

The Lipa Remembers Memorial Centre, one of the branches of the Maritime and Historical Museum of the Hrvatsko primorje Region in Rijeka opened a display entitled, in translation, *We aren't from Čićaria or from Brkin but we're on the very border*, presenting the ethnographic material of what is called the Liburnian Karst, a space that geographically covers Lipa and neighbouring places on both sides of the Croatian-Slovene border.

The exhibition *Fort to City – Ivanić in the 19th century* was the inaugural exhibition of the Ivanić-Grad Museum,